

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő 's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések, előléptetések; halálozás, magyar financia I. Budapesti napló. Törvényhatóságok; Ugocsa, Marmaros, Ung, 's Tornamegyék közgyűlések, pozsonyi panorama. Horvátországi tartományi gyűlés. Erdélyi országgyűlés.)

Külföld. (Amerika, Anglia, Franciaország, Schweiz.) Ertesítő.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ő es. 's ap. kir. felsége Priviczer István fiemei váltótörvényszék elnökét és Nagy István pestmegyei főjegyzőt a váltótörvényszék ülnökeivé; Károlyi Lászlót a m. kir. helytartóságnál elnöki titkánokot pedig számfőnöki helytartósági tanácsossá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Ő es. 's ap. kir. felsége a viravai kir. hivatalnál, sómászmesteri állomást 300 fnyi évi díjjal, szabad lakással, 150 font sójárándósággal, és 300 fnyi biztosítéki pénzzel, nemkülönben mázsáshivatal 200 fnyi évi fizetéssel, szabad lakással, 100 font sójárulékkel és 200 fnyi cautionnal legkegyelmesebben, újon rendszeresíteni méltóztatott.

Ybl Lajos, váltótörvényszéki irnok, ugyanezen törvényszéknél tollnoki segéd; Gerhauer Gusztáv pozsonyi váltótörvényszéki irnok pedig ugyanott kiadóvá nevezettek.

Zalatnai aranybevéltő-hivatali irnok Póllós Miklós, az Offenbányai kir. hutánál ideiglenes ellenőrré; zalatnai kigazgatósági pénztárhivatali irnok Bártón Antal cseresti ideiglenes ellenőrködő koh-hivatali irnokká; zalatnai kir. pénztárhivatali irnok Polgári Imre pedig a sebeshelyi hármorgondnoksnál ellenőrré lón érdemesítve.

A nngu m. kir. udv. kincstár a nagymihályi sóhivatalnál újon rendszeresített második mázsamasteri állomásra Kandler Eduard ottani mázsálót, és az így megürült mázsálói állomásra Gogh József ottani pajtaort alkalmazá; ez utolsó állomás nem fog többé betölteni.

A nngu m. kir. udv. kincstár az alsó-vecezeki k. sóhivatalnál újon rendszeresített mázsamasteri állomásra Spány József szatmári sómászálót, — ennek helyére pedig Szlovács Ferencz hradeki sóhivatali gyakornokot alkalmazá.

Főtiszt. nemeskéri Kis Pál, a bold. szüz Mária király-lázi apátja, 's a nagyváradi latin szertartású székes egyház kanonoka, a magyar és több más tudós társaság tagja, mindszent napját megelőzte éjjel, Bécsben, életének 55ik évében, a halálalóm karjaiba szenderült át. A fels. udvarnál nevelői tiszteet viselvén, főleg a magyar nyelv ügyébeni eredményetlen szorgalma és fáradni nem tudó munkásságával, a feis. uralkodó család méltánylatát és közszeretét víta ki magának; példás ajtassága, megelőző nyájas leereszkedése, 's erényteljes élete által pedig a jelen és utókornak követendő példaképül szolgál. Aldás lebegjen sirhantja fölött! (R. és N.)

Magyar financia.) I. Az országgyűlés küszöbén állunk. A nyilvánosság organumai elvitázhatlan szolgálatt tesznek a nemzetnek, midőn a közkérdéseket kölcsönös eszmecseré után előkésztik. — De mellyek hát azon kérdések, mellyek az országgyűlés mulasztatlan teendőit tüzeszenek ki? — A sorozatot meghatározni a törvény a kormány, a bizta — helyesen, mert ha mi határoznók azt meg, ősi szokás szerint az iszonyu chaoszban in ultima analysi — hogy lehető kimélettel szóljak — végezhetnék az érdemes honatyák azt, hogy majd jövő országgyűlésen végeznek. — Tájékozzuk magunkat. A baloldal tudomásom szerint a városi ügyet, örökváltságot, adót, ősiséget 'sat. jelölte ki az országgyűlés legelső teendőit; a jobboldal eddig a tanácskozás rendezését, financiai 'sat. Szükség kiszemelnünk, mellyik azon reform, mellyet a nemzetnek a nagy célzai kifejlesztése leginkább igénybe vesz, de mellyet egyszersmind a kor már oda érlett, hogy józan létezési garantiát adhat ama célra? Felelet: a pénz. — Bár tisztelettel hajlunk meg az észaristokratia előtt, bár megengedjük, hogy a bölcsészet ezt világszemmel bölcselkedheti ki; de a státustanból az észaristokratia a pénzaristokratia ellenébeni kizárólagos suprematiáját kiokoskodhatni soha nem fogjuk. Kizárólagos suprematiáját mondom, mert hogy annak ezéhez hasonló helyzet a státustanban is juthat, megengedjük, 's hogy jutott is, tudjuk a rómaiak korából, kiknek bizodalmt e két aristokratia kölesönös közreműködése emelé ama magas pontra. Ez tehát már már 3 évezred előtt így volt. Ma a civilisált Europa legjelentékesb statusai is létezésük biztosítékát majd kizárólag az utóbbiban találják fel. És mi? — A Híradó fején találta hát a szegyet, midőn helyzetünket tekintve elvéhez következetesen a logikai egymásután azon fontos lépésre basirozza, hogy alkossunk financiai 'sat; és a jelen világ, de még inkább a ma-

*) E' czikkék még júliusban, a B.P. Híradó financia-tervének megjelente után irattak.

gyar szellem mellett p é n z t ó l függeszti fel a nemzet sebb jövőjét, fején találta a szegyet annyira, hogy valamint nálunk Fejérbén e' kérdés megpenditetése rendkívüli sensatiót okozott, ugy nem hiszem, hogy találattik ma már reformer, ki a financiai a' nemzetéletbe vágó fontosságát 's korszerűségét be ne valja 's e' financiai felkarolni, belépillantani elmulasztása... Hisz mindnyájunk életére tapint. Ezeknél fogva:

Kitaz egyszerűtelkesít, annak nézeteit a h a z a és nem önérdék vezet, én a Híradó financia-javaslatát ugy tekintem, mint egy roppant statusépület mintarajzát, melly az alkotványos polgárok bírálata alá van terjesztve — oly vázlatot, mellyről mestere elég szerényen megvallja, hogy tökéletesíthető tökéletlen. Helyesen, tehát fér hozzá szó. Véleményezük e' vázlatot; támogassuk, ha igényeinknek megfelelőleg ki van merítve, vagy mutassuk ki egyedi fel fogásunknál fogva a hiányokat, ha netán illyeket látunk. Így adhatunk az országgyűlés elé oly tervrajzot, melly után az a nemzet várakozását kielégítő statusintézetet alkothat.

A' financiai terv, mellyet a Híradó terjedelmesen indokolva előad, sommájában következőleg egyszerűsítendő: Jöjünk tisztába a' fiscalitási jog, harminczad, és lotteria iránt. Ezen, a' financiai megalakíthatását föltételező első lépésből fejtsünk ki egy adórendszert, mellynek lényege ez: Adófaj: személyadó, mellyhez 18 évesétől 65 évesig minden lakosa e' hazának különbség nélkül járuljon. Az összeg, 5—6 millió pft, követt. részlegekből egészítették ki: a' birtokos nemesség, kivévén a' csak 20 holdig birtokos 's megyei hatóság alatt álló honoratorok fizessenek összesen 2,000,000 királyi városok 200,000fr.—Hozunk be mérsékelt törvénykezési taksákat határozatlan öszlet. Akármily czimű indirect adó kivétel 2 1/2 3 millióig. Eszközöljük végre, hogy a' só fölemelt ára 300,000pft. tétessék a' statuspénztárba.

E' financiai a' Híradó három stadiumon át oda kívánja érleltetni, hogy végre minden direct adóczim a' jövendő lmi adóra reducáltatván, ebből és merő indirect adóból födüzessenek az ország szükségéi. Tétessék felelőssé a' végrehajtó hatalom. — A' vezéreszmék, mellyek ez egész adó rendszeren keresztülvitnek: a) alkotványos állásunkhoz kellő financiai megalakításában nem az adózó osztály terheit kell könnyitenünk hogy azokban mi is osztozzunk, hanem új, mindnyájunkkal közös terheket magunkra vállalunk, hogy az így előidézendő jöllét által könnyíttessenek azok terhei; különben fensőbb értelemben vett statusfinanciai nem alkothatunk; vagy ha igen, az csak oly palliativ mi lesz, mellyel fensőbb célokot nem érünk. b) Az 5—6 millió pft. csekély öszeggel egyelőre csak mintegy kísérletet tegyünk, melly — így megbarátkozván az adózás eszméjével — ha sikerül, folytassuk szükséginkhez képest ennek kifejtését.

Az öszszeg hova fordításáról: Fizessük meg a' kamarának 1,000,000 adósságunkat, pótoljuk 's illetőleg váltsuk meg a' status eddigi jövedelmeit, investáljunk 's at.

Ez a' vázlat vázlata — dióhéjba szoritva. A' Híradó igen tisztelt vezére meg fogja engedni, financiai tervét gyenge véleményárnyéklattal commentálnom, hogy így a' dolgot egyszerűsítve tisztázuk meg az eszméket, világosodjunk fel a' netán nem eléggé körülirtak iránt. Commentálni mondom, mert hiszen az egész financiai rendszer átgondolt kérdés, oly mély politikai combinatioval felállítva, hogy azt alapelveibe megdönteni akarni sisyphusi munka lenne, mire csak pártérdék képes.

Az alap, melly a' financiai institutio jövedőjét garantirozza, a' fiscalitási jog, a' harminczad és lotteria-eltörlés. Az alkotványos conservatív szellem, melly az egész értekezésen átvonul, itt nyilatkozik főleg, midőn a' dolog gyökerére hatva előkésztetik az ut, mellyen lépésenként, a' maga természetes útján fejlődjék ki egy compact, szilárd statusintézet. — A' fiscalitási jog eltörlése egyedi véleményem szerint első lépés birtokviszonyaink megtisztázására. Miután a' statusnak financiai megalapításában mindig oly adóalapra kell fölglyelmét irányoznia, melly biztos adójövedelmet képvisel, illy biztos adóalap pedig in ultima analysi mindig a' földbirtok marad: ha fensőbb értelemben vett financiai akarunk alapítani, mindenek előtt birtokviszonyainkat mulasztatlanul rendeznünk kell; mert földbirtokaink jelen kuszált és ronsolt állapotukban biztos adóalapul végromlásuk nélkül nem szolgálhatnak. Hogy a' fiscalitások megszüntetése egyesek vagy egész osztályok érdekének kedvez, mialatt talán másokéba ütközik — ter-

mészetes. En nem képzelhetek magamnak politikában oly reformkérdezt, melly az érdekek közös kiegyenlítésével oldathassék meg; mindig fog olyas fél találkozni, kinek a' reformköltesítése malmárakédezőleg hat, mig más a' rövidébet lesz kénytelen húzni. Hogyha azonban ez érdekeket a' status érdeke tulsulyozza, hogy ezt amazoknak alárendelni nem szabad, úgyhiszem kétségen kívül van. Öszszefügg e' a' fiscalitási más kérdésekkel, nem é, és minőkkel? az ide nem vág. Ha öszszefügg, okvetlenül maga után fogja vonni azok megoldását is, azon esetre, ha oda érlelvék, hogy az állodalom igényei e' megoldás szükségét magukkal hozzák. De ekkor is előbb az első lépést javasolja megtenni az eszélyes politika, hogy az eredményben az ohajtott sikert biztosítsa. A' harminczad megszüntetését illetőleg: meglehet az én elmében sokkal tisztább képe él e' tárgynak, mit kimerítőleg okadatolva előadni már csak a' hely szüke sem enged, ha csak más térre lépni nem akarunk, oly reform magvát rejti az magában, mellyet a' civilisált nemzetek, jelesen Anglia, újabb időkben vetekedve karoltak fel 's mellynek irigy szemmel nézhetjük — milly gazdag gyümölcsöt szedendik... a' szabad kereskedés magvát; melly az anyagi jöllétek egyik legjelentékesb factoral bizonyult be, 's tények beszélnek, ha Anglia újabb adórovaitat megolvasuk, minő befolyással van az a' statusfinanciai soliditására 's nekünk nem szabad nélkülözni azon intézetet, melly viszonyainkba lényeges előnyökkel illeszthető. De ha mindennapi egyszerűségében tekintjük is a' harminczadok megszüntetését 's feltéve — bár a' constellatiók ellenkezőre mutatnak, hogy ez esetben csak a' közbenső vámvonaloktól szabadulunk meg, mig a' birodalmi határvámok tetemes adóöszletünket nyelik el 's így mindamellett, hogy a' harminczadot megváltottuk, vámot mégis fizetnénk: ez esetben is a' tervezett financiai rendszer oly adórovatot állít elő, melly ama válságösszeget tetemesen meghaladja, mellynek tehát fölslege közvetlen rendelkezésünk alá jó, ha haszonnal investáltathatik, mig másrésztől egyszersmind kereskedésünk káros bilincseiből felszabadul. E' szerint a' dolog első stadiumában már kétszeres nyereség kárpótlana bennünket a' határvám-terhekért, mellyek alól, mig fenállanak, viszonyainkban fogva ki nem vonhatjuk magunkat.

Áttérve most már magára az adótervre, melly személyadó czimet fogva viselni, e' czim első pillanatra szemet szúr, mint olyan, mellyre ha körültekintünk, a' civilisált nemzetek adórovataiban nem akadunk; gyűlöletesnek látszik, szemet szur annyival inkább, mert az első adóztatási lépést bélyegzi azon osztálylál, mellynek személyes szabadsága, mint tudjuk, legdrágább kincse. Azonban ez merő fallacia, csak politikai czim, melly a' dolog érdemében nem határoz. Véleményem szerint is inkább a' kor-maximum kijelölése azon körülmény, melly kérdés alá jöhet. En társadalmi ildomot látok benne; de, ha kitöröltetik, lényeges befolyását az egészre nem. Az 5—6 millió adóöszszegből.

A' birtokos nemességre és megyei hatóság alatt álló honoratorokra kivetendő lenne 1,800,000—2,000,000. Milylen adót viseljen a' földbirtok? E' tárggyal alább találkozni fogunk; el nem mulasztandom ott egyedi nézeteimet e' részben előadni. Itt a' 20 hold minimumra vannak észrevételeim. Hogy első belépésünkkel az ajtóval együtt be ne rohanjunk, vagyis hogy az adóügy a' kisebb nemességnél eleve el ne játsassék, hanem hogy a' kérdéses minimum által mostohább sorsu nemes társaink megkíméltetvén, illy ovakodó eszélyes eljárás mellett az adó eszméjével lassankint megbarátkozzanak; mig más részről hogy a' kezelés, jelesen a' beszédés ugyanott nehézségekre ne találjon, e' tactica helyes; de nem igazságos egyszersmind. Mert ide tudva azt, hogy a' kivétel partialis kulcs szerint fog történni: számtalan földesur van, kinek birtoka a' 20 holdat tisztezenen 'stöbbször is meghaladja, de mivel diribdarabokban A. megyében 5.B. ben 15, C. ben 19 holdja van, elszörva fekszik, a' többi megyei birtokosnak tetemes praejudiciumával birtokrészlegei mint 20 holdnál kisebbek a' partialis kulcs szerint sehol sem, 's így öszszes tán 100 vagy 200 holdas birtoka sem vétethetik adóalapul? Vagy például Péter, ki 30 hold földet bir, következőleg adózik, meghalálózván, két örökös a' 30 holdas földbirtokban egyenlőn osztozik, a' két 15 holdas birtok már ekkor adóalap lenni megszűnt, ugy a' többi birtokosnak, mint maga a' financiai rovására. A' kérdésben forgó minimum azonban a' megyei hatóság alatti tisztbesek injuriájával is jár. Elég oly urat ismerünk, kinek öszszes apai, anyai, 's minden egyéb néven nevezhető va-

gyona két hold föld értékével föl nem ér; ki gyakran estről estre azt sem tudja, hol hajta le árva fejét: és adózik; míg a' 20 holdas földesur, kinek olly biztos szállása van, hogy minden reggel sajt földjén virad meg, adómentes. Előtem az igazság szava tulsúlyozza az idomét; s bár tudom, hogy a' 20 hold csak ideiglenes praeservativum; de min-tán ugynevezett bockoros sorsosink már ma még sem olly idegenek az adózástól, mint képzeljük, mert hiszen belátják, hogy eddig is adóztak; s miután már azon ponton állunk, hogy ha amolyan konyhapolitikusféle kezek a' játékokban ismét nem kontárkodnak, egypár lelkes szó e' részben fogé-konyabb keblekre talál mint valaha: töröltessék ki a' 20 hold minimum, mint melly különben is sok kinövésvel diszte-lenitene a' finansialis törzset.

A' királyi városok 200,000 pftja kevés. Lehetne itt kö-rülményes számítást tenni, melly mindenestre a' városok-ra ütne ki kedvezéslenül; de a' földet véve mértékül hogy az arányt, melly ezek és a' nemesség földbirtoka közt léte-zik, kimutassuk, elég lesz egypár fővonást ide jegyezni. A' királyi városokban 1 □ öl telket csak 1 váltófüával felvéve (Pesten egy négyszegöl 150—200 pengőfttal vételkdeve fizetettik meg) lesz 1 □ hold értéke 1200 váltóft. Míg a' vidéken ennek alig harmada vagy éppen negyede 'sat. De tekintsük ezt: Pestvárosnak—mellyet különben sinórmér-tékül venni nem szabad, de hozzátétőleg használhatni—évi jövedelme 600,000 pengőft; van é ényvi évenként két me-gyének? És mialatt e' két megye évenkénti adója a' főnebbi két millióból körülbelül 70,000 pft-ra rúg, addig Pest váro-sa a' kir. városok kétszáz ezer pft. adórovatában talán 10,000 peng. ftal fog pompázni. Azonban mindezt mellőzve, az el-vet, melly a' finansrendszerben fel van állítva, tartjuk meg főleg a' városokra nézve is, annyival is inkább, mert az itt sokkal nagyobb nyomattékkal alkalmazható, mint akármel-lyik eddigi adózó osztálynál. Miután azon jóllétet, mellyet finansziánk előidéz, közvetve végeredvényben mindig a' városok fogják élvezni, a' mennyiben utak, csatornák, inté-zetek, kereskedés 'sat. mind azok keblébe foly össze, a' mennyiben a' nemzet finansziális erejét magokban közpon-tosítják, ha a' kétszáz ezret kétszereznök 's nem tarthatunk hogy szegények! az adóteher alatt leroskadnak. Nagyob-bitassék é az által az egész finansösszeg, vagy egy kiseb-bitett adórovattal pótolatassék ki, azt a' körülmények fog-ják leginkább meghatározhatni; minden esetben nagyobb teher rovatandó a' városokra, mert megbírják a' nélkül, hogy ezáltal az adózástul elidegenítettnek; mert ollyan elem, melly eddig is az adózó osztályok sorában áll, így a' finans-ely, miszerint az olly osztályokon a' finanzia által előidézend-ő jóllét fog könnyítetni, a' városokra leginkább levén alkalm-zható, meg lesz mentve.

A' törvénykezési taksákat, a' só fölemelt 300,000 pftnyi árárt, a' 3 mill. indirect adót illetőleg—ezek meg-állnak a' nélkül, hogy szó férne hozzájuk.—Az egész a-dórendszer kifejlesztése 's a' többi iránt a' köv. cikkben.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Alkalmasint már egypár héttel ezelőtt észrevehék fi-gyelmesh olvasóink, hogy e' rovat kezelésé körül válto-zás történt. Kik még ezt nem sejték, most diplomatische győződhetnek meg arról,—mert ezennel hivatalosan jelentjük, hogy csakugyan más toll foglalkodik e' rovat veze-tésével, mint melly eddigelé köztudomásszerint jegyezték ide a' főváros napi eseményét. Elmés elődünket sorsa más térre hívá Pestről, hol illy apróságokkal többé nem vesződik: de azért a' közönség még sok élvét várhat tollától, mert azt nyugalomba koránsem helyezé, sőt összesítettébb erővel működött az irodalom háladosabb részein.—És most mind-en előleges ajánlgatás 's bizelgő ígérlet nélkül—menjünk át a' napi események tárgyalásához, hol majd elég alkalmunk lehet bővebb isméréskedéshez is.

Országgyűlésünk heáltával a' politikai lapok erősen ígérgetik a' gyűlési tudósítások gyors közlését,—sőt egyik t i a' Budapesti Híradó szállását is Pozsonyba tev é a' tal 's vezérségét szinte másra bizá. Dess ewffy Emil gr. az érintett lap eddigi vezére—miután szerinte sokkal el-foglaltabb, semhogya' lapra elégséges időt fordíthatna—le-köszönt,—de továbbra is hihetőleg, alkalmasint —mint magát kifejezi—ó lesz irányadó, és gyámolító taná-csai mellett eddigi szellemében fog szerkesztetni a' lap.

Az országgyűlési tagok átutaztával fővárosunk nap-lopóji egy új iparágat nyertek. Ugyanis, majd mindenütt jelentkezik egy sereg megrabolt, meglöpött vidé-kiülkiadott utas, szánalomra gerjesztendő, a' ki nem rabolt de kiraboltatandó erszényűeket. Hogy az egész hisztória hazudság,—a' fővárosi ember igen jól tud-ja;—de sok jámbor vidékit rá szednek illy szomorú elbeszél-ők, hogy hátamögött kinevelhessék.—A' rendőrségnek nem ártana körülnéznie, hogy az illy naplopó urienberekét megvigasztalná nekik illó keresetet nyújtva—a' dolog h á z b a n; vagy, ha pótolhatlan veszteségük—a' hű s szállás kéjeivel enyhitené bánatos sorsukat.— Illy iparizók közül ismerünk mi egy hegyaljai embert, ki anyi toka jít hozott magával, hogy három évi há-zalási alatt sem árulható el—fővárosi pancsait; is-merünk egy elégtelt pórruhás ósz atyafit, ki már öt év óta gyűjtögeti vendéglőkben a' könyörület szivűek ado-mányait, és még sincs helyre ítvé iszonyu kára, melly hold-világi javaiban történt.

Hétfőn délben a' pesti postahivatal levélkiadó ága pén-zeit szándékoztak kirabolni ál azonban az igaznál könnyeb-ben nyitó kulccsal a' zár föl is volt már nyitva, de szeren-csére a' zártolattyt is belökte a' gondos hivatalnok 's midőn más szobából visszatértében meghallá a' zár és tolaty-feszítgetést, a' hivatal vendéget gazdálkodásánál meglepte, nyakon csipte 's takarékosága jutalmul e' teli szük idő-ben ingyen szállást biztosított a' hatóság földszinti teremei-ben e' rabolni szándéklott zárszár zsidónak.

Alboni a' szeretetre méltó 's gördülékeny zengésű con-tract énekesnő már kétszer lépett föl színpadunkon, 's min-denkor zúnni alig akaró tapsvihar 's ujrászás kíséri bájos hangjait.—Ritka tünemény azon szép hang, mellyel Alboni bír. Csak a' hegedűhöz hasonlíthatjuk, melly a' legmagasb hangokról megható olvadákonysággal ereszkedik le a' mé-lyekig. Borgia Lucrecziában a' híres bor— vagy serleg—dalt háromszor kelle ismételnie: a' közönség kéjzömben uszott, —s örömelragadtatásától helyét alig lel é — Albonban az leg derekabb, hogy szép jellemmel bír;—soha nem szerződik írásszerűleg, mert ó adott szavát legalább lényegében még soha nem szegte meg. Róla igen sok dicséretet hallhatni, annyira, hogy szeretetre méltóságánál fogvást, — minded-dig rágalmazója sem akad —

A' zene csudálatos szerepet játszik mai napság, mint erről kiki meggyőződhetett, ha Jüdex vasárnapj reumójában részt vón. Egy humoristikai előadás volt az egész, hol az él-azott linzi vendégek h o r t y o g á s a közben, a' gőzkoesi-vonal zugó moraja,—a' gőzcsikó nyertése—jellemzőleg hall-hatók valának—a' palotai kéjutazás alatt, melly-t a' fön-tisztelt részeg vendég urak megálmodának. Megálmodták a' házasság örömeit is, melly gyermekviszással nyilatkozték,— meg az asperni ütökötet, ágyudörgés és bengali kivilági-tással,—és még sok egyebet, csupa zene által előadottakat.—No még az illy tréfa csak megjárja, de midőn komolyan akarják értetni a' zenének e' csudáteleit—akkor lehetetlen el nem mosolyodunk a' nyelgye erőködéseken.—Még így utóbb azt is megérhetnök, hogy werkliben terített asztalokat hoznak elének, és mi egyedül fülünk élvezetével jól lakunk.

Nemzeti színháznál a' légszuszvilágítás javítása czéloz-nak.—G e l e n c z e y tarár ur biztosít, hogy mielőtt terve szerint rendeztetnék a' csövek,—többé nem lesz panaszunk a' mostani hűz ellen. Ennek aztán örülünk.

Alboni Orsini szerepét játszván, egy melletünk állott vi-déki atyánkfia illy eredeti észrevételt tón a' férfi ruhás éne-kesnőre: „engem ugyse, akár megeskünném, hogy n ő, ha nem tudnám, hogy kicsoda,“ — Illyen a' mélységes lé-lekbuvár. —

Multkor egy komornyik magyar diszöltőnyel kardosan jelenvén meg közhelyen,—oda utasított, hogy tüstint vesse le a' nem őt illető diszruházatot. Ennek már nem örül-hetünk. —

Hartleben C. A. könyvkereskedésében megjelent 's ál-tala minden könyvársnál kapható: G y u l a P á l y a regény negyedik kötete, írta K e m é n y Zsigmond. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

UGOCSA. (Nagy-Szölös. Oct. 20kán). Régi újság, köztudomásu titok, mikint hazai közállapotunk szemléletén el kell borulni a' hazafi léleknek. És e' nyomoru állapotban van egyszersmind a' legkedvezőbb jelenség, istenűja. Vaj-jon tett é e' nemzet multjában ollyast, mi kiemelkedést eszközöndheté? Ha vérünk felküzdesére a' nélkülözhetlen föltételeket teljesítettük volna 's mégis így állanak: kétség-be kellene esnünk jövőnk fölött. De mi semmit vagy alig len-dítünk valamit. Tehát a' civilisatio Arimánja csak hanyag-ságunk 's nem a' nemzet fölött ül diadalt. A' nemzet nem győzetett le, mert meg sem mozdula ellene. 'S még boldog nemzet, melly önisméretre jutván, drága áron szerzett ta-nulságiból okulni tud 's veszett idő után még többet vesz-teni, mulasztott teendőt még tovább is mulasztani meg-szünik.

És e' pár tételben fekszik reformunknak mind szük-sége mind lehetősége.

'S midőn látjuk: köztünk mily sok ezer szív rejt forró vágyakat a' kiemelkedésre, mily sok érzemény és gondol-lat csügg, mily sok ajak szól és kéz mozog, cselekszik a' haza boldogabb jövőjeért: mi — kik jobban szeretünk len-ni e' hazában kattangkörö, mint másutt akárhol a' földön a-loé — tisztán érezzük: hogy e' nemzetnek enyészni nem sza-bad, e' hazának nagnak 's dicsőnek kell lennie.

De mi soha sem ignorálhatjuk azon tény, hogy mi az utolsó 25 év alatt helyzetünk emelésére történt, azt a' nem-zet egy alkotványos párt szilárd hazafiságának, ezer nehé-zséggel ernyedetlenül birkozó munkájának köszönheti. 'S mert politikai charlatánaink esudálatos diagnózis — és the-rapiával kórálattunkat az utasíthatlan heroicus gyógy-szernek csak árnyékával akarják orvoslani, meg kelle a' felöl győződnünk: mikint átalakításunk nagy munkáját csak a' haladási párt hajthatja végre, és így azon párt, melly ná-lunk sajátos viszonyaink közt a' haladást egyedül képvise-li, az alkotványos ellenék szilárd többsége, a' szó euró-pai értelemben vett alkotványos kifejlődésünk föltétele.

A' stabilismus panegyristái, — kik a' reform conser-vativ modoráról — ezen megmelegített fagyaltról, álmo-doznak — a' stabilismus szellemet állítják a' nemzeti köz-vélemény emanatiójának. Ne higyük nekik, mert kedélyes ohajtásukért nem fog megfordulni a' természet örök fo-lyása. Kell lenni a' haladási pártban erőnek, melly által ne-héz viszonyok befolyása alatt elgyöngített izmait helyrepó-

tolva, romlott nedveit 's a' kóanyagokat kitisztítva, antheu-si erőben álland vissza, mint a' fű, mellyet szilaj zápor bős-z dűbe tiport le, a' kelő nap lángcsókjaira csak elevenebben éled, mint a' fa, mellynek sudarát a' fejsze levágta, csak szilárdabb ágakat hajt, csak dusabban virul ismét.

Mellyről mondatik, hogy a' gondviselés biztosa e' föl-dön: az ész és igazság sugárai rézt találnak a' leghidegebb kiszámítások focuszához.

És az idő nem foghat többé végetlen utján vissza-kanyarodni.

Az időben ollyan öngégely fekszik, mit semmi földi hatalom még nem korlátozhatott el 's a' czéljai ellen sze-gülés gyakran annak kivívási eszköze. Mint vannak pél-dáink. —

Egy fontos országgyűlés előestvéjén állunk. A' tör-vényhozás asztalán halmaza fekszik a' reformkérdéseknek, miket a' kor igényeit lelkesen felfogó 184³ ki képviselő táb-la hangyaszorgalma felkarolt, de kivülte eső akadályok miatt életbe nem vihették.

Nekünk megyei mozgalmink szemléletén jól esik hin-nünk: hogy az 1847diki törvényhozás szellemileg is k ö z - v e t l e n utódja leend az 1844kinek, 's lesz ennek valódi folytatása. Különbön elmondhatnok utóbbi törvényhozá-sunk szelleme— és irányáról, mit Julius Caesarról mondott a' római nép: „jobb lett volna, ha vagy soha nem született, vagy soha meg nem halt volna.

E' gondolatok merültek fel lelkünkben, midőn tollhoz nyulánk követutasításunkat megirandók. Utasításunkat — minden jámbor jóslatok dacára — a' reform szelleme len-gi át. 'S mi — kik megyei közéletünk utolsó 3 évi szelle-mét figyelemmel kísérők — e' körülmény felett közönytél nem surranhatánk el.

Utasításunk nevezetes pontjai kivonásban követke-zők: 1) István ő fensége felkiáltással ország nádorává vá-lasztassék. 2) Dicső emlékü József nádornak érdemei tör-vénycikkbe ígtattassanak nevének örökítésére ő felsége kegyes engedelmeiből a' már létező ipartanodával egye-sítendő „Józsefnádor“ nevű műegyetem állítassék fel nemzeti közkölségen Pesten, fenntartási költségen fő-dőzésére pedig az ország alapítványán kivül a' b d u s m. k. egyetem jövedelmei is vétessenek igénybe, mire nézve. 3) A' m. k. h. t. mind azegyetemi, mind más közalapok jö-vedelme felüliszámadásoknak minden o. gyűlés elibe leendő terjesztésre utasítandó. 4) A' követi igazolás (verificatio) képviselő táblára bizassék. 5) A' tör. hozó testület kiegészíté-se mindenek előtt sürgetessék. A' kir. tábla, mult ország-gyűlés alatt a' meg nem jelent. Részek ellen hozott itéletek mikénti végrehajtása felüli jelentés beadására utasítassék. Az 1836: 21 cikknek mindeddig elmulasztott végrehajtá-sa alkotványos sérelmül vétetvén, a' haladéktalan bekeh-lezés erőlyesen sürgetessék. 6) Az előleges sérelmek az 1792: 13. értelmében orvosoltassanak. 7) A' magyar nyelv a' kir. kincstár és kath. egyházi belkormányzás minden hi-vatalainál egyedüli hivatalos nyelvvé emeltessék; a' vég-vidékek minden iskoláiban rendszeresen taníttassék, 's az ottani közkormányzás magyar lára állítása iránti olly régi törvényes kívánsága a' nemzetnek ismét sürgetessék. 8) Moldvai magyar atyánkfiai számára a' k. kincstár alföldi pusztáin telepítvények eszközöltessenek, a' magyar egyházi rend köteleztessék moldvai rokonink közt jelenleg működő olasz missionariusok helyett magyar papok küldésére. 9) Az 1844: 3. t. cz. terjesztessék ki a' görög nem egyesülte-ke is. Horvátországnak, a' protestansok ott nem lakhatása iránti municipális szabálya töröltessék el. Az unitariusok szabad vallásyagkorlással birjanak az egész magyar biro-dalomban. 10) Az uniora szükséges előlépések tétessenek meg. 11) Zágráb, Varasd és Körös gyék a' törvény-hozásban külön képvisellel ruhátván fel, a' tartomány-gyűlések szüntessenek meg. A' turmezi kir. biztos műkö-dése a' kerület szabaditékival ellenkezőnek 's a' közigazga-tásra károsnak nyilváníttassék. 12) A' főispáni hivatalok eddigi méltósága 's hatásköre biztosítására nézve törvény-ben határozassanak meg azon esetek, mellyekben a' főis-pánok a' megye kormányától felmenthetők 's helyettesek kinevezhetők. Ennek folytán az Erdődy grófok panasza párt-toltassék. 13) A' zsidók polgárosítása mint nélkülözhetlen föltétel és előzvény egy a' magyarországi zsidóság egyete-me által a' törvényhozás előtt teendő ünnepléses confessio után — pártoltassék. 14) A' Ludovicea kinyitása vala-bára eszközöltessék, ha máskint célt érni nem lehetne, még azon föltét alatt is: hogy minden tudomány nemzeti nyelvünkön adassék ugyan elő, de a' szoros értelemben ugynevezett hadrendezéstan (strategia) más nyelven is ta-níttathassék. 15) A' sőtolvajági bűnök fölötti biráskodásra nézve, a' köztörvényszékek kizárólagos illetékessége bizo-sítással határozott törvény alkottassék. 16) Erdőszi, 17) Telepítési és honosítási törvények hozassanak, különös kedvezéssel a' túlnépesült felföldi megyékre 's teljes kizá-ratásával minden külföldi telepítésnek mindadig, míg hazánk

felföldi megyéiből telepek nyerhetők. Honosítási törvényekben fő tekintet a nemzetiség szilárdítására fordították. **18)** Tétessék országos gondoskodás, hogy mind azon akadályok, melyek eddigelé a puszták benépesítését gátálják, elháríttassék, — 's a' birtokosok törvényadta kedvezések által is buzdíttassanak erre 's' hogyha ennek utóbb kívánt sikerre nem lenne, kényszerítő telepítési rendszabályok hozassanak. **19)** országos kölesönös tűz- és jégkármentesítő 's' az ország minden lakosait egyiránt kötelező intézet állíttassék. Minden ilyenmü külföldi társulatmüködése a' hazában tiltassék meg. **20)** Lotteriák eltörlése sürgettesék. **21)** Minden megyében árvagyami hivatal rendszeríttessék. Szigorú árvatörvények alkottassanak. **22)** Mértékek teljes egyenlőségre hozassanak. **23)** Sajtótörvények alkottassanak. Az irói tulajdon 's' irodalmi jogok iránt mult országgyűlésen kidolgozott törvényjavaslat törvényerőre emeltesék. **24)** A' hazai alsó 's' felső tanodákban eddig divatozott, de az élet-tudományok terjesztését egyáltalában nem eszközölt avult tanítási rendszer helyett, egy a' kor igényeihez alkalmasnak kidolgozása 's' behozatala erélyesen sürgettesék, alapulvül tüzetvén ki: hogy általános közoktatási nyelv kizárólag a' magyar legyen. **25)** A' népnek, censuson alapuló képviselői rendszer által, politikai jogok adassanak. **26)** A' jelen czéhrendszer eltörlötven, az ipart és embereit biztosító intézvény állíttassék. **27)** A' katonai élelmezés és szállásos iránt, mult országgyűlésen a' kormánybiztosakkal is befejezett alkudozás mellett készített javaslat nyomán törvény sürgettesék. **28)** A' mult országgyűlésen fölterjesztett bányatörvénykönyv k. szentesítése szorgalmaztassék. **29)** A' kir. városok rendeztetése a' mult országgyűlésen megszakadt fonalon folytattassék, 's' ha ez annyira fontos ügyben a' felső házzal egyesülés különben nem remélhető: felügyelői hivataloknak a' városi elemet fejlődésében meg nem szorító hatáskörrel felruházatala 's' a' képviselők választásával képviselési alapjai körül is némi közelítés a' főrendi javaslatához pártoltassanak ugyan; de gondos figyelem fordíttassék arra, hogy a' városok képviselőinek alapjai elég tágasok legyenek. Ha pedig az általános rendezés mind ezen közelítések mellett a' főrendek meg nem egyezése miatt nem sikerülhetne: az administratív rendezés a' politikai rendezéstől különválasztassék; 's' a' 4d. rend az egész polgárságot illetendő közvetlen követválasztás mellett 16 országgyűlési szavazattal felruházatalán, belsejének rendezése utóbb a' városi elem befolyásával állapíttassék meg. **30)** Büntető törvénykönyv megállapítás minden ügykezeztel eszközöltessék. Mire néve a' rendek táblája által a' felső házzal már mult országgyűlésen közölt Isó résznek főrendi tárgyalás alá vétele sürgettesék; a' IIik rész iránt a' mult országgyűlési alsó táblai megállapodások — tehát az eskütszékek is — pártoltassanak, azonban ha ezeket létesíteni sehogy sem lehetne, a' főrendi javaslatba némi közelítés is tétethessék; végre IIIik részre néve a' mintabörtönök mellőztetvén, legalább 10 ker. börtön felállítás sürgettesék. **31)** Az ósiség töröltessék el, az ósiségi perek megindítására záridőül három év engedtetvén. Telekkönyvek és telekbirói hivatal hozassanak be. A' zálogrendszer oly megszorítással hagyatik meg: hogy a' zálogok, ha a' zálogidő eltelte után egy év alatt ki nem váltatnak, a' zálogba vevőnek örökös birtokában maradjanak. **32)** A' hitbizományok szüntessenek meg. **33)** Birtok-maximum állapíttassék. **34)** Halhatlan személyeknek, erkölcsi testületeknek fekvőjávákat szerezni, az álladalom részerei elkobzás büntetése alatt szabad ne legyen. **35)** Az urbéri örökváltság, egyes jobbágytelkekre néve az eddig divatozott szabad egyezkedés ujára hagyassék fen. Ha azonban egy urbéri község, vagy ennek nagyobb része akarván magát megváltani: alkottassék kényszerítő törvény, mely az ollyatén község földesurát vagy közbirtokosait örök- megváltásra néve kötelezze. **36)** Alkotványos biztosítékok mellett hitelintézet állíttassék. Ennek egyik főfeladata leendő az urbéri örökváltságokat kölcsönzéssel előmozdítani. **37)** Országos közmunkák egy ő felsége által kinevezendő 's' az országgyűlésnek felelős or. központi igazgató alá rendeltessenek. Az időközben kinevezett közlekedési bizottság törvényeszerűsítettessék. Széchenyi István gr. iránt provisorius állásbani müködésért bizalom nyilváníttassék. Egyébiránt ámbár a' status feladata minél olcsóbb forgalmat eszközöl közlekedéseket alapítani, mivel azonban a' haza jelen financialis viszonyai azt még nem engedik: pártoltassék a' társulati ut, szükség esetén még kamalbiztosítással is, — ugy azonban, hogy egyedül és kizárólag a' törvényhozás adhasson engedélyt. **38)** Közvetett és közvetlen jövedelmek alapján országos pénztár állíttassék. Közvetlen jövedelmet képezzen a' törvényhatóságok közt nádori kapuk szerint négy esztre kivetendő 's' a' kiváltságos osztály által fizetendő legalább két millió pft. Közvetett jövedelmeinek forrása legyen: a) a' só felemelt ára; b) absentismusi adó; c) bélyegdíj; d) telekkönyvi díjak; e) külföldiek által e' hazában nyert örökösök esetében fizetendő díjak, ha örökségüket ki akarják vinni; f) egyházi 's' vilá-

gi hivatalokra kinevezésekkor az illetők hivatali első évi jövedelmének bizonyos része stb. Az így alakulandó pénztár az orsz. közmunkaigazgató rendelkezése alá bizassék, ki a' törvényhozás által kijelölendő czélokra annak jövedelmeit legszigorubb felelőség alatt felhasználhassa. Illy czélok lesznek: a) Józsefnádori müegyetem alapítása; b) nemzeti muzeum; c) gazdasági 's' d) iparegyesület; e) Ludovica-e-gyesület illő dotatiója; f) Horvát I. gyűjteményének megvásárlása; g) Kliegl betűszedő gépének felállítására 's' váltásaga; h) flumei kikötő; i) Vukovár-flumei vaspálya-építésre vállalkozó társulat részére a' 4d. és 5d. százdtól biztosítás; k) dunatiszai esaternatársulat kamatinak biztosítása; l) hajózásbiztosító költségek; m) országos kóutak építtelése a' mult országgyűlés által kijelölt irányokban; n) orsz. lelencház-alapítás; o) népnevelési intézetek. **30)** Népnevelés, ugy **40)** A' választási kihágások korlátoztatására mult országgyűlésen kidolgozott törvényjavaslatok törvényerőre juttassanak. Ez utóbbira néve, ha másképp nem eszközöltethetnek, provisorius szabályok okvetlenül alkottassanak. **41)** Kereskedésünk és müiparunk folytonos hervadását megszüntető 's' izmosodását elősegítő méltányosság elveire fektetett vám és harminczadszabályok, mult országgyűlési javaslat nyomán alkottassanak. **42)** A' megyék terjedelmének egyenlősítése sürgettesék. Ez nem eszközöltethetvén, jövedőre néve a' képviselői tábla költségének az orsz. pénztárból fizetése határozassék, 's' e' czéliből az ajánlat arányos összeggel szaporíttassék. **43)** Országgyűlési hírlap kiadatala pártoltassék. **44)** Évenként Pesten tartandó országgyűlés, mint előhaladásunkat leghatályosabban elősegítő tényező, melegen pártoltassék. A' mult országgyűlés által megrendelt országközi tervek kéressenek elő 's' a' legczélsebb állapíttassék meg. **45)** Az aldunai tartományokon keresztül az orsz. hatalom tulnyomó befolyása által annyira megnehezített dunai 's' keleti kereskedés akadályai hártassanak el. Végül határozatlag kimondottuk miszerint: mind a' követeink, mind az országgyűlés állása szilárdíttassék és se követeink szabad mozgása, se az országgyűlési tárgyalások gyors folyama a' pótló-utasítások eddigi nélkülözhetlensége által ne nyugóztassék: követeink oly tárgyakra, melyekre utasításuk adva nincs, ez anyautasítások szellemében szavazandak. Ezért utasításaink is inkább általányos elveket 's' nem az általányosságoknak oly sokszor ártható részleteket tartalmaznak.

'S' ezekben mutatók fel utasítványunkat. Hogy ennek gyűrűjében az igaz gyöngyök közt egy pár álgöngy is van, hogy lehét közte az egész igazság embere, mi most már kevés: mi tagadni nem akarjuk. Lökjön követ ránk, kinek nem kell körülményekkel alkudozni 's' ki sokat marokolva is sokat szoríthat. Eljő, el kell jönnie az idő teljességének. Egy regé szerint az északi sark tele megfagyasztja a' zene folyamát: de a' tavasz meleg fuvalmiban a' felolvadott hangok ujra előmlenek. Végül nem mulaszthatjuk el őszinte hálaunkat kifejezni tisztelt főispáni helytartónk iránt, ki midőn a' haladás kérdéseinek keresztülvitelében megyénk jobbaival összemunkált: magának mindnyájunk osztatlan becsülését és tiszteletét biztosítá. Illy elnököt a' megyéknek!

R o t a l.

MÁRMAROSMEGYE. Szigeten octob. 21kén. A' megyei ünnepek legnagyobbikán a' követeink választásán folyó hó 19kén átestünk. Követekül Mánn József főszolgabíró általányos akarattal, ifj. Asztalos Pál főszolgabíró pedig 926 szavazattal Szaploneczay József ellenében megválasztattak. Kimegyénk viszonyaival és körülményeivel ismeretes, e' választásnak csak öröndhet, a' megválasztottakra néve a' megyei értelmiség nagyobb része rég kimondotta ámenjét; — mivel azonban a' pálya olly diszes, nem lehetett rosz néven venni azoktól a' fellépést 's' nemes törekvést, kik megválasztásukra néve reményt táplálhattak, 's' meg kell vallani, hogy jelen esetben, midőn a' fellépők mind ellenzéki pártból voltak, kiképezettek és személyes barátink, a' választásnál inkább csak a' nagyobb rokonszeny játszott főszerepet. Az eredményt igen öröndtetessé tette méltán azon körülmény is, hogy a' választás békesen 's' legkisebb személyes bánatalom nélkül történt, mire néve igen sokat tett közszeretben álló főispáni helyettes Szentpály László ur erélyessége 's' pártokon fölül emelkedése, miért is neki jegyzőkönyvileg elismerést 's' hála t szavaztunk.

Az utasítások haladási szellemben készültek, az általányos közteherviselés mind házi mind hadi adóra néve közegyetértéssel elfogadtatott, nemkülönben az urbéri váltság a' földes urakra néve kényszerítőleg, ha t. i. a' jobbágy évi tartozásának 6os tókáját leteendi, a' flumei vasut részvényit a' vállalkozókra néve 4es kamattal biztosíttatni kívánjuk; vallási reciprocitást és a' magyar nyelv általányosítását, városok rendeztetését, élelmezési rendszer létre hozatalát, a' papi javak jövedelme fölőségének a' római és görög kath. szegény lelkészek fizetésére leendő fordíttatását; az ósiség eltörlését, úgy hogy az örök eladások mind multa mind jövőre néve, a' család eseteit kivéve, felbonthatatlanok le-

gyenek, 's' a' birói zálogok, ha egy év alatt ki nem váltatnak örökösökké váljanak, mint szinte ha a' zálog ideje kitelte után egy év alatt a' kiváltás iránt a' per meg nem kezdetik és három év alatt be nem fejeztetik; jövedőre néve pedig az eladásokra néve telekkönyvi hivatalt kívánunk felállíttatni. Ezenkívül a' már ez előtt elfogadott indítványok jelen alkalommal is utasításba soroztattak; megjegyzendőnek láttam azt, hogy nálunk a' köz nemesség bujtatala elmaradt, azért is utasításunk csak az értelmiség akaratalán levén kifolyása, követeink a' reform terén biztosan haladhatnak.

Folyó hó 22én Lakatos József nevű cigány rablással öszszekötött két személy meggyilkolásaért felakasztatott, kit rendkívül borzasztó tetűt a' felség is kegyelemre érdemlennék talált. Szomorú dolog, hogy embertársainkkal így kell bänni, de míg a' nevelés illy elhanyagolt lesz 's' javítóházak nem állíttatnak, addig a' példaadás nem nélkülözhető.

S z ó l l ó s y B a l á z s.

UNGMEGYE. Kedves köteleességemnek érzem e' lap rendez levelezőjét valamennyire pótolva megyénk jelen politikai érdekes életéből egy kimerítő rajzot adni, mely egyszerűs mind képviselendi 11én kezdett gyűlésünket is. Mi beláttunk a' villámterhes fellegekbe, melyek hazánk egén mind főlebb és főlebb vonulnak. Főispáni helyettes által a' kk. és rr. higgadt kedélyre 's' komoly tanácskozásra hívatlak ugyan föl, mellynek azonban, a' kir. meghívólevél fölolvastatván, két hivatalos egyed leköszönése szolgált némi akadályul, kik ugyanis megköszönvén a' mélt. f. h. kegyességét 's' a' kk. és rr. szivességét, miképp kir. hivatalokra méltóztattak segíteni őket, habár a' jegyzőkönyv mitsem szól is érdemeikről, csak azután nyíllhatott út a' köztanácskozásra, mellynek egyedüli czélja az országgyűlési utasítások készítése végett kiküldött választvány munkálata volt. Dicsőült József nádor ő fensége nagy érdemeinek becikkéztetése 's' egy orsz. költségén fölállítandó intézetnek nevével díszesítése, István főbgnék nádorrá, alkotványos formák melletti választatala, ő felsége által az esztendő egy részének honunkban lakása, a' Horvát Istvánféle könyvtárnak az ország részire megszerzése, gr. Buttler Sándornak, gr. Buttler János érdemei tekintetéből a' fenálló szabályok értelmébeni honosítása — Zágrábmegye helyhatósági jogaiban történt sérelmének orvoslása, a' horvátországi tartományi gyűléshez intézett 's' a' szavazatok rendezésébe világos törvények ellenére történt beavatkozás, és így a' békétlenség magvait elhintő rendeletnek sérelemkénti előterjesztése 's' a' helyettesi rendszer sérelemkénti orvoslása, — gr. Erdődy családnak Varasdmegye örökös főispánságából elmozdítatala, turmezei közönség helyhatósági jogaiban kiküldött biztos által ejtelt sérelem orvoslása; a' cigányok megtelepítése 's' hasznos polgárokká neveltetése, a' görög nemegyesületekre is a' ht. tanács által időközben kiterjesztett átmeneti törvények becikkéztetése határozatott.

Az egész terjedelmében pártolt népnevelésnél egy mellékes pont adott alkalmat vitára: több év előtt bizonyos Kinczel nevű gyógyszerész tizezer vftot hagyományozott itt szegény árva tanulók évenkénti fölsegéllésükre, többektől helyesen fogatván föl e' tárgy, most sürgettetett a' felől kérdés tétetni: hova és mi czélra fordíttatik e' pénzösszeg? Végre Cs. f. p. ur azon válaszával elégité ki a' kkatés rket, hogy azon pénzösszeg kamatiban általa, mint kezelője által, évenként 10 — 15 vftjával 50 — 60 árva tanuló részessíttetik, ezen nyilatkozat következtében valamennyire megnyugodtak a' kk. és rr. De csekély aggodalmamat elfojtanom lehetlen, mert kérdés: minden ellenörködés nélkül lehet e' megyének bizodalma egy emberben, ha nem is kétkedünk benne — de kérdés mindenkor: vajjon a' végrendelet teljesíttetik e' az intézkedő akarata szerint? nem sikereseb hatása lehetne e' jó szándéknak, ha például 6 ifju 100 vftjával segíttetnék föl évenként, mint így eldarabolva garasos alamizsnaként szóratik az el. A' helybeli szbiró 's' ügyész kiküldetése után helyeseltetett a' választvány azon munkálata, mely a' váltók és más kötelezők hamisítóirul szól: hogy nevezetesen ha a' büntető törvénykönyv ez országgyűlésen sem vergódnék létre, bár kiváltsággal biró személyek legyenek azok, a' kétségtelen 's' nyilvános esetekben az elfogathatás törvény által mondassék ki, — ezután hogy a' mult országgyűlési mindkét tábla közt megegyezést nyert tárgyakra néve tett föliratokra válasz sürgettesék. — A' városok rendeztetése mint ez előtt ugy most is vitára nyújtott alkalmat: a' választványi munkát a' városok fölügyelőjének kinevezését egyenesen ő főgre javaslati bizatni, melly eszme azonban ezen szavak betételével határozatott módosíttatni: „az öszves polgárság által szabadon választandó egyedekből“ nevezzen ki ő felsége.

Másnap Sz. ő nmgának hivatalától lett fölmentetése, indítványoztatott sérelmül vétetni, miután azonban e' tárgy leginkább a' birói függetlenséget látszott veszélyeztetni, oda utasíttattak követeink, hogy a' magas hivatalnokok fölmentetésük ellen azok biztosításán törekedjenek a' jegyzőkönyv a' határozattól eltért. Az eskütszékek behozatala 's'

uralkodó által tekintetbe vétetni. Ezen kérelem egyhangúlag elfogadtatott azon hozzáadással, hogy az ez érdeemben teendő följáratban ki fog fejeztetni: mikép bánhelyettes püspök ő exljában a' r. határtalan bizalmat helyeznek 's hogy ő kegyelmessége úgy egyházi mint polgári magas kötelességit mindig a' közzöllét gyarapításával teljesíti. Ezen világos hízeltő 's magasztaló incisumot elnökölő bánhelyettes ő exctiája kihagyatni javasla a' följáratból, de a' patrióták határozatuk mellett maradtak.

20dik pont: Mivel igen kívánatos, hogy az országgyűlés előtti tartománygyűlésre — hol az oda küldendő követek számára utasítások dolgoztatnak ki 's az ország sérelmei és kívánatai szedetek össze — elegendő hosszú idő rendeltessék, hogy azok kellőleg megbíráltsanak 's kifejtethessenek: ennél fogva a' választvány az e' tárgyra vonatkozó rendi kérelem megújítását a' közeleg tartománygyűlés teendőjeül véleményzi. Elfogadtatott meg nem hallgatva Batthyány K. gróf képviselője azon jobbítványát, hogy ezen tartománygyűlések máskor is, mikor t. i. a' közügyek halmaza kívánja, megtarthassanak.

21d. pont: A' már ismételve tett kérelem a' modrusi káptalan gazdagabb adományoztatási tárgyában mindeddig teljesítetlenül maradván, mikint ez a' nevezett káptalan részéről benyújtott kérelvéből is kitetszik, a' tartományi választvány ama kérelmet ezen tartománygyűlésből is ismétlendőnek véleményzi. Ezen véleményzés a' rr. által, dacára az amortisationalis törvénynek, elfogadtatott.

22d. pont. A' tisztelet 's alattvalói hódolat mély érzelmével fogadják a' tartományi rendek ő felségének **1846ik** évi ápril 8áról **5672.** szám alatt kelt azon kk. határozatát, miszerint a' rendek följáratát következtében a' főváltótörvény-székétől a' károlyvárosi v. törvényszékhez intézendő ítéletek ezentul latin nyelven fognak szerkesztetni 's hogy a' magyar nyelvet nem tudó joggyakornokoknak megengedtetik ügyvédi vizsgálataikat latin nyelven tehetni.

ERDÉLYI ORSZÁGGYŰLÉS.

A' XCVIII. orsz. ülésben, oct. 21én a' kir. kormány-szék megjelenvén a' kk. és rr. közt, kormányzó ő nm. felolvasatá ő fels. köv. tartalmu k. k. leiratát.

Első Ferdinand 'stb. Hogy a' magyar nyelvről szóló törvényzikk általunk leendő szentesítését be nem várva, azon följáratokat, mely folyó eszt. i oct. 8ról némely hű és érdemes alattvalóinknak Erdély nagyfejedelemség honfiai közé bevétele tárgyában szokott uton előnkbe terjesztett, nem azon nyelven szerkesztették, melyet az eddig divatozott és sept. 23ról kelt leiratunk által meg nem változtatott törvényes gyakorlat előtökbe szabott, nem helyeselve, jövőre nézve titeket ezennel legfelsőbb királyi határozatunk pontosabb figyelembe vételére intünk. Egyébiránt azon törvényzikk közül, melyeket ez alkalommal fölterjesztettek, azokat, melyek ide mellékeltek, kegyelmesen megerősítvén, a' többi ugyanazon egy törvényzikk-be foglalt egyedeket illetőleg titeket további kegyelmes határozatunk bevárására utasítva, meghagyjuk, hogy az érintett megerősítve levő törvényzikket, a' legfelsőbb szentesítésünk alá felterjesztendő többi törvényzikkhez sorozni siessetek. Többire 'sat. Kelt oct. 15én **1847.** — Ezen k. k. leirat mellett leküldött ő t. zikk szól: gr. Hardegg Ignác, gr. Hartig Ferencz, b. Kübeck Károly, Frigyes, gr. Bombelles Henrik és Humelauer Károly honosítottasáról. Ezzel a' k. k. kormányzék a' kk. és rr. közt elítávoztván, előbb is tel lón olvasva a' kir. kormány-szék utján a' főszámvevő hivatal által készített azon terv, mely kimutatja, hogy a' kk. és rr. által az urbéri szék bíráinak fizetésére nézve megállított három osztálynak (t. i. **200, 160 és 120 ft.**) mellykébe melly törvényhatóságok sorozandók. És ezen irat, melly utóbb csakugyan közirat ment, keserű vitát idézett elő, mert latin nyelven volt szerkesztve. A' kk. és rr. mondhatni általánosan kedvetlenül vették, hogy épen akkor, midőn ő felsége a' magyarnyelv használatában az erről szóló tezik előt is tágash kört méltóztatott engedni, egy alsóbb hivatali testület nem állott az országgyűléssel oly nyelven értekezni, melyet azon testületnek már az **1791: 31** teziknél fogva sem volna szabad használnia. Kik ez értelemben voltak, a' munkálatot vissza kívánták küldeni. Emelkedtek mentő szózatok is ezen eljárás mellett, jelesen: hogy az **1791: 31** teziknek derogált azon gyakorlat, miszerint a' főszámvevő hivatal működésében vegyesen használt magyar és latin nyelvet; hogy ez nem a' főszámvevő hivatal értekezése az országgyűléssel, hanem csak egy terv, melyet a' főszám. n. a' kir. kormányzéknek adott át 's eddigi gyakorlat szerint át is adhatott, 's a' kir. kormányzék közh a' kk. és rr. 'stb. Végre jegyzőkönyvbe ment, miszerint a' kk. és rr. elnök ő nm. utján az érintett eljárás miatti kedvetlen érzelmök nyilvánítása mellett felszólítják a' k. k. kormányzékot, hogy az alárendelt hivatalokat nemzeti nyelvünk 's erről szóló törvények nagyobb tiszteletben tartására utasítsa.

Ezek után a' r. bizottságnak az egyes öröködestről

készített munkálata került tanácskozással alá 's csekély módosításokkal határozattá vált mai ülésben a' 8ik §ig. A' megállapított **7ik §§.** így hangzik: — A' véreknek úgy idegeneknek is a' közvetlen vagy véghagyományos örököde esetében erőhatalommal lehető föllépése eltörléséről 's az ideiglenes birtokbai lépés elhatározásáról, valamint bármi cím alatt történt erőszakos foglalás következtében követelendő birtokbai visszahelyezéséről — a' Hár. könyv **1. r. 68ik** címje előzvénye eltörlésével rendeltetik: **1. §.** Hogy a' vérek, úgy más idegenek is a' közvetlen vagy véghagyományos nyománi örököde esetében addig is, mig rendes törvény útján kinyílt örököde fölötti derekas kereset folytattatik, az örökseget, legyen az ingó vagy ingatlan, erőhatalommal el ne foglalják, hanem az ideiglenes birtoklás kitiltóságát, és a' magukat előadható kölcsönös követeléseket a' mindjárt irandó módon leendő rendelkezés nyomán és kinevezendő bíróság útján határozatassák el. — **2. §.** Az örökseghoz illetőséget formáló közvetlen v. véghagyományos örökösök a' megyékben, m. vidékekben és székes helyeken a' főtisztet, városokon a' főbíró vagy helyetteseit, jo-gaikat tanúsító oklevelekkel ellátott kérelvével a' követelés alá vett örököde kinyíltától számitandó, legföjlebb egy év alatt, mellynek eltélese után a' jelen törvény nem alkalmazható, találják meg; a' főtiszt, illetőleg főbíró vagy helyettesei a' beadott oklevelek szerint, megvizsgálván a' körülményeket, ha azok úgy hozzák magukkal, a' kérdés alá jött javakat a' székelységen is, az Appr. Cons. **3. r. 76. tit. 14.** articulusának e' jelen esetrei változtatásával tüstint bírói zár alá rendeli, a' kérelvével nyománi határozatát minden esetre legföjlebb **8** nap alatt kiadván, egy úttal ha bírói zárt határozott, a' feleknek előre való felszólítása mellett a' fölkelhetők összeírására minden esetre, a' fekvők összeírására pedig csak azon esetben, ha valamelyik fél kíváná és akkor csak is az azt kívánó költségire összeíró biztosokat is bocsát ki, kik legföjlebb **8ad** nap alatt megkezdvén, folytatják a' nélkül, hogy ezen összeírás körül foglalkozás a' dolog további folyamatát akadályozhatná. — **3. §.** Ezen főtiszt, illetőleg főbírói vagy helyettesi határozat ellen folyamodhatik ugyan a' sérelmet érző fél a' kir. korm. székhez, de ezen folyamodás a' bírói zár és összeírás teljesedésbevételel föl nem függeszti; a' miért is ezen főtiszt, illetőleg főbírói vagy helyettesi határozatnak teljesedésbevételel bármelyik a' felek közül, vagy idegen is, ha tettelesen megakadályoztatná, annak teljesedésbe vételére, a' főtiszt, illetőleg főbíró vagy helyettese által azonnal kirendelendő karhatalom használtassék, az ellenszegülő **200 fr.** büntetésen marasztassék, és netalán történt kicsapongásaiért büntető közkereset alá vottessék. — **4. §.** Számadással tartozó bírói zárnak kirendelése alkalmakor a' főtiszt, illetőleg városi főbíró vagy helyettese oly bírói zárgondnokról gondoskodjék, kiben elegendő biztosításuk legyen, mivel a' zárgondnok vagyonának a' netalán okozott kár megtérítéseül elégtelen volta esetében a' főtiszt maga 's illetőleg főbíró vagy helyettese leendő kárpótlással köteles; ezen feleletre azonban a' főtisztre, illető főbíróra vagy helyettesére nem háramlik akkor, mikor a' követelő felek egyes akaratall maguk közül valamelyiket, vagy más idegent is a' bírói zár gondnokságára megbiznak, mit tenni a' feleknek hatalmokban állván, hasonló esetben a' főtiszt, illetőleg főbíró vagy helyettese hivatalánál fogvást a' bírói zárt a' **2. §**ban irtak szerint kirendeli ugyan, de zárgondnokot nem nevez, hanem azt a' felek egyes akaratall bizzák valakire.

(Folyt. köv.)

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Oct. 9kei ujjorki hírek szerint a' washingtoni tanácsban el lón határozatva Trist ur, eddigi békemeghatalmazott tüstinti visszahívása Mexicóból 's a' békének ennél fogvást egyedül karddali kivivatása. A' whig békehangokat az unoban, mellyek közlőnyeuil legujjabban Webster Dániel is jelentkezett, az utóbbi győzelmű hírek majd egészen elnémitották 's így is fog maradni e' dolog, mig a' congressusban e' győzelmű költségei szőnyegre kerülendnek. — A' megerősített Chapoitepec hegyorom, honnan a' legutóbbi esata nevezetét bírja, elszigetelt szikla Mexico előtt, mellyen a' Montezumák egyik palotájának romjai állanak. Ezenkívül az amerikai lapok semmi újat nem közölnek, mint hogy egy iszonyu orkán uralkodott nemrég az éjszaki státusok országutain Baltimore, Philadelphia, Washington 'stb. közt; hidakat elseper 's a' közlekedést néhány napig csak a' sürgönyök tartották fen.

Santa Ana Guadalupeból lemondását a' republicai elnökségről sept. 16dikán beküldé, mit azonban a' mexicoiak állítólag el nem fogadtak; megsebesülte szinte kétségbe vonatik. Santa Ana egyébiránt egy nyilatkozványban kijelenté, mikép el van határozva a' háborúnak legvégső pontig, 's hatalmában álló minden eszközzel folytatására. Egy másik tudósítás szerint a' főhadai parancsnokságot most Herrera tábornok vezeti 's **14** ezer fővel Queretaro, hol

a' congressus gyüendő össze, menni szándékszik. — Mi az amerikaiakat illeti: ezek szorgalmasan iparkodtak Scott tábornoknak minél hamarább erősítéseket küldeni. Legutóbbi veracruzai tudósítások szerint **2500** ember állt Lana tábornok vezérlele alatt a' Puente nacionalnál, ezer ember Lally őrnagy alatt Jalapában, néhány száz őrségül Peroteban 's ezer Childs ezredes parancsai alatt Pueblában; ezen különféle osztályok egyesülendők 's aztán a' fősergehez csatlakozandók valának. Miután azonban Lane tábornok a' cerrogordoi erősítvények előtt tetemes ellenszegülést várhatott, előnyomulhatás végett hihetőleg a' Cushing tábornok alatti **2** ezer fővel erősítendő magát, kiket legutóbbi tudósítások szerint Brazosból Veracruzba vártak. — Scott tábornok tehát még darab időig egyedül lesz kénytelen az ellenséggel dacolni. Az amerikaiak utóbbi ütközetekbeni vesztesége fölött még hiányzanak hivatalos adatok. Angol tudósítások szerint sept. 8kától 15keig (tehát még Mexico meghódítatása előtt) **25** tiszt öletett meg közülök 's **47** sebesítve lón, 's közlegényekbeni veszteségek egyedül Chapoitepec elfoglalásánál **490** halott és sebesült volt. Hogy Worth tábornok a' csatamezőn maradt, nem valósult, de Pillow és Smith tábornokok halála igen. **70** szőkevény irlandiból, kik bizonyos Riley hadnagy alatt mexicoi szolgálatba lépve a' sz. Patrik században katonáskodtak, 's az ellenségeskedés megkezdetekor az amerikaiak kezébe kerültek, Scott tábornok **18at** (tehát nem mind a' **70et**) hadnagyostul felakasztatá.

SPANYOLORSZÁG. Madridból oct. 20káról következők irnak: az anyakirálynő megérkezte itt általánosan semmi esetre nem tetszett, még maga a' moderado pártnál sem. Ez féligmeddig zavarokozó szövetségesül tekinti őt, kívánja ugyan gyámolítását, tart azonban mégis balfogásitól 's elismeri, mikép közelléte épen nem arra való, hogy lánya trónjának új fényt 's erőt kölcsönözzen. Ennél fogvást eddig csak is főbb személyei a' moderado pártnak tisztelkedtek nála, különben pedig senki. A' királyi házaspár, külső látszat után itélve, jól 's meglegűlten él egymással. Izabella királynő az általa legutóbb választott lakásban marad, 's a' király azt foglalá el, mellyben előbb a' királynő lakott, úgy hogy most a' palota mindkét főszárnait bírják. A' fellengősdiék állítása szerint ugyan még most sem uralkodik őszhangzás a' királyi házastársak közt; levélirő mind az által ellenkezőt hisz. A' moderado párt valódi szolgálatot tón a' nemzetnek, jelszavul tűzvén ki magának a' királyi pár isméti egyesítettetését 's kiengesztelődését, mit az exaltado 's puritano pártiak lehetetlennek tartottak. — A' miniszterség lassu megfontolással orvosolja folyvást az előbbi igazgatóságok által ejtett sérelmeket, 's a' nemzet már csupán azon körülményben, hogy Narvaez áll a' kormány élén, vigaszt 's rendbiztosítékot talál. Most még az üresen álló tárcza általadásáról gondoskodnak 's e' tekintetben Casa Irujo vagy Sottomayor herczeg felé hajlanak. A' cabinet erős többséget akar a' cortesben magának szerezni 's e' végre a' moderado párttöredékek egyesítésén munkálkodik. 'S hihetőleg el is éri célját, mert valamennyien elismerék, mikép az ország egy nagy örvény felé közele 's mindenké kész e' miatt kisebb véleménykülönbségei 's elfogultságiról lemondani, hogy így egyesült erővel működjenek a' forradalom leküzdésében. Az exaltadok sokat gyanúsítják a' kormányt 's ellene mindenfélekép törekszenek; de egymást közt meghasonolva levén annyira, hogy közös működésük ugyszólván lehetetlen, céljukat nem egyhamar érik. Az ayacuchok 's doceanisták (**1812**dik évi cortesalkotvány védőji) soha sem bocsátnak meg az **1843**ki egyezés pártolónak. — Portillo tábornok, ki **1844**ben tenge-részminiszter volt 's igényeket tón don Francisco lyánya kezére, tegnap a' palotában jelent meg, azonban mint látszott, nem fogadtatott el, sőt száműzetéséről van szó.

A' katonai hatóságokban némely változások történtek. Fulgosio tábornok, férje Rianzares herczeg egyik nővérenek, ismét madridi helyparancsnokká nevezetett. Ezen kinevezés a' madridi politicusok közt nagy figyelmet gerjeszte, mert Fulgosio ellenséges lábon áll Narvaezzel, minthogy ő födőzte fel (körülbelül egy év előtt) ez utóbbi szándékát az anyakirálynőnek Madridból eltávolítását illetőleg — melly fölfödés következtében aztán Fulgosio sógora lón Maria Krisztinának. Egyáltalában nagy zavarban vannak a' „napkapui“ politicus fők; látják hogy mi történik, de nem tudják magoknak a' dolgok folyamát megfejteni. Látják meglegűlten a' királynőt, vidáman a' királyt, az anyakirálynőt szinte, Seranot örvendeni, anyját 's Larátit kegyelemben, és senki nem tudja megmagyarázni: mikép történtek legyen mindezen változások, mellyek minden előbbi gondolatot, hajlamot, rokonszenvet 's érdeket viszsanyomtak és pedig minden erőszakolás nélkül 's általános meglegűlésre. Hogy itt még nagy titok rejlik, kétséget nem szenved, de a' titok még folyvást igen mélyen fekszik. —

Madrid, oct. 22. Két botrányos történet tartja jelen-

leg az itteni politikai világ figyelmét lekötve. Első a Circo dalszínházi énekes Mirall erőszakos eltávolítását illeti. F. hó 19-én reggel két rendőr ügyviselő jelent meg annak lakásán, midőn még ágyban feküdt, 's a politikai főnök nevében jelenték neki, miszerint a fővárost azonnal el kell hagynia 's jövendő lakását attól legalább is 50 mérföldnyire választania. Minthogy Mirall született cataloniai, természetesen nem üzhették őt ki hazájából. Választá tehát Valencia várost, hova haladéktalanul két rendőrügyviselő kíséretében el is vezettetett. Okaul ezen eltávolításnak állittatik Mirall abbéli kérdése, hogy Serano tábornok helyét kegyenczül ő pótolandja a királynőnél 's e végre Valdemossával, Izabella énektanítójával egyetértett legyen. Ezen játékezés végett Mirall a vasárnapra következett éjjelt Valdemossa lakásán, mely a kir. palotában van, tölté. Több barátjával előre tudatá, mikép az éjt a kir. várban töltendi 's valóságban reggeli öt óraker diadalmas arcezzal látták őt onnan kijöni. Gondolhatni, milly magyarázatokra szolgáltatott e' dolog alkalmat, midőn Maria Krisztina a kabinetben Mirall eltávolítását sürgeté. Valdemossa énektanár, ki a dalszínész merényletében gyámolítá, nemcsak említett állomásáról mozdított el, hanem udvari kar nagyságát is elveszíté. Másik történet, mellynek hasonlag az udvartér volt színhelye, amannál még nagyobb botrányt okozott. Salamanca kabinetsége alatt a statuspénztár annyira megüresült, hogy a királynő háztartására nem kevesebb mint 150 millió reallal maradt már adós. Serano indítványára ez adósságból 50 milliót Salamanca kifizetett, titkosan bocsátván ki 3 percentes statuskötelezvényeket, miknek nagy részét azonban Serano, Salamanca 's Ventura de la Vega egymásközt felosztották. Pena Aguayo, a kir. háztartás főfelügyelője, szinte nem üresen távozott ez osztokodási játékból. Megalakulván azonban Narvaez kabinete, a dolog napvilágra jött, 's a napi sajtó nem késett zajt ütni fölötte. Salamanca 's Pena egymásra hárták az okot. Két nap óta a lapok telvék vádlásokkal, mikkel Salamanca 's Pena Aguayo egymást illetik. A miniszterség mind a kettőt felelősségre készült vonni. Megelőzéseül a keletkezendő viharnek, Salamanca, Serano 's Ventura de Vega kötelezvényeiket visszaadták 's ezek most a kir. háztartás pénztárában vannak letéve. — Oct. 23-ai madridi hírek szerint az egész ügy a cortes elibe vitetik. Pena Aguayo palota felügyelőségéről letétetett 's Narvaez gyökeres változtatást szándékszik tenni a királynői udvar személyzetében. A trón méltósága csak nyerhet az által, ha Narvaez kizisztítja az udvart némely emberektől, kiket oda Salamanca 's a zsidó bankár Buschenthal Serano védnöksége alatt bevezetett. —

Oct. 22-én Madrid egyik főutcáján különös jelenet fordult elő. Két tiszt ugyanazon ezredből, de különböző rangból, találkoztak. Az egyik kivoná kardját 's a másik nyakán vágást tón, mellynek következtében az nemsokára megis halt. Azonban volt annyi ereje még ez utóbbinak, hogy ellene fejét fülétől kezdve szájjig ketté hasítá. A nagyszámu nézők gondoskodtak, hogy mind a két vérben uszott tiszt a főórhelyre vitetett.

ANGLIA. Oct. 30-án jelent meg a ker. nyilatkozvány, mely a Windsorban hozott titkosanási határozat következtében a parlamentet nov. 18-kára hja össze. A nyilatkozvány semmi további okát nem közli a szokatlanul korai összehívásnak, mint ama rendes formát, hogy a parlament, különféle sürgetős 's fontos ügyek elintézése végett jöjön össze, mindazáltal ama formában most igenigen fontos okok rejlenek. Nemcsak a pénzvizonyok igénylik a közfigyelmet 's várnak törvényes orvoslást, hanem mindenütt egész országban mutatkoznak veszélyek, mellyek legyőztetésére szükséges lesz a status egész erélyességével 's a britt népjellem ismeretes állhatatosságával részen állani.

FRANCZIAORSZÁG. Következő a nyilatkozvány, mellyet Aumale herczeg Algirban arab nyelven bocsátott közre: „Aumale hg, fja a francia királynak 's algiri főkormányzó, valamennyi arab és kabylnek, nagy 's kicsinyének, üdvözetét. A francia király (isten áldja meg nézeteit 's adjon győzelmet neki!) rám biza Algir királyság kormányzását a marokkai határtól egész a tunisziig. Ti tapasztalátok, muzulmanok, milly hatalmas 's rettenetes volt Franciaország karja 's milly igazságos és kegyes kormánya. Ti az isten hajthatatlan végzetének hódolhatok, ki uralkodást osztogat a földön, miként jónak találja. Ti a marsalnak alája vetétek magatokat 's kormánya jóságát éreztétek; mindig meg fogtok emlékezni róla, hogy ő csak a nagyokat becsülte, a gyöngéket ótalmaztá 's igazságos volt mindnyájok iránt. Semmi sem fog abból, mit ő tett, változni; mit elintézt, megmarad továbbra is; mert ő csak jót cselekvék 's csak a francia király akarata szerint cselekedett. A király parancsolá neki, hogy győzelem után nagy-lekünek mutakozzék; a király az, ki akará, hogy tulajdonok 's vallások tiszteltessék 's hogy a legelőbbelők köztetek, Franciaország jótékony ótalma alatt, kormányozzanak benneteket. A király az, kinek rendíthetetlen jósága annyiszor megkegyelmezett az eszteleneknek, kik hülsen tanácsok által tévutra vezettetve, esküjüket irányunkban megszegék. Az esztelenek erőködések hasztalanságát elismerék, 's az isten keze még idegen földön is, hol menekülést kerestek, utólrte. Hálát adjatok istennek, hogy a szenvedések helyett, miket a háboru elkerülhetlenül maga után von, a béke javait 's örömeit adá meg nektek. Jó gondolkozásának irántatok még fényesb zálogát adandó, a francia király engem küldé közétek, helyettesül ez országban, mellyet nem kevésbé szeret mint Franciaországot. Én már éltem köztetek, ismértem törvényeitek és szokásaitokat, 's minden cselekvésem jóllétetek 's az ország java emelésére célozand; tudjátok, mikép szavunk olly szeghetetlen mint hatalmunk ellenállhatatlan; éreztétek fegyverek rettenetes hatalmát, megtanulátok ismerni barátságunk jótéteményeit, 's naponkint jobban fogjátok ismerni. Azoknak köztetek, kik esküjökhez hívek maradtak, jól foly dolguk; azok ellenben, kik hülsenek lőnek, olly nagy szerencsétlenségen mentek keresztül, hogy az ember szive elszorodik. Ismeritek az egyedüli utat, melly boldogságotokra vezet, 's isten adjon értelmet nektek, hogy

megmaradjatok azon. — Abdelkaderről 's a marokkai dolgokrul folyvást ellenkező hírek terjesztettek. Annyi bizonyos, hogy Abdelkader öt napi gyász után, mellyet frigyestársai (a Beniamer törzs) vesztesége miatt tartott, hirtelen ismét nagy munkásságot kezdte kifejtetni 's rendes katonái száma folyvást szaporodék. A marokkai császár vonakodik őt megtámadni. Az emir ismét merész portázásokra készül. —

SCHWEIZ. Oct. 27. 's 28-án nem tartott ülés a szövetséggyűlésnél, hanem a követek tanácskozványokban gyűltek össze a békeajánlatok körüli megegyezésre. Oct. 29-én ismét tartott közülés 's a kevesebbségben levő különszövetségi kantonok fölléptek ajánlataikkal, mellyek is következőkből állanak: 1) a kath. kantonoknak az őket illető vallási 's politikai jogok biztosításának; 2) a jezuita 's kolostorkérdés IX. Pius pápa választottbírósi határozása alá rendeltessék, 's 3) őszinte békeszeretet jelül a sergekét mind a két rész bocsássa el. Miután e föltételeket így a mint állították, a tizenkét kantontöbbség el nem fogadta, a kath. kantonok követei a gyűléstermet odahagyták 's három óra mulva a szövetséggyűlési városból (Bernből) eltávoztak. A többség pedig novemb. 1-jén összegyűlvén, eldöntö végrehajtási határozatot hozott (a különszövetség most már erőhatalommal feloszlását illetőleg). A pallos ime tehát ki van már vonva, 's ha a szállongó hírek hihetni, Waadt kantonban összekocozás is történt már, mellyben az első polgárvér folyt. Egy osztály Wallisból utat akart magának Freiburgba törni, de állítólag visszaveretett 's 13 halottat hagyott a küzdéstéren. Hiteles adatok hiányzanak.

Halljuk most Dufour tábornok, a többségi kantonok főhadvezére felszólítását csapataihoz: „Szövetségi védőerőket! A Bernben összejött magas szövetséggyűlés a szövets. hadsereg felállítását rendelte meg a belső rend fenntartása 's a szövetség jogai és függetlenségének megőrzése végett. Engem tisztelt meg a kijelöléssel a parancsnokság elfogadására. Allok ennél fogvást életekre, bizalomteljesen hoaszerezetek 's engedelmességték iránt. Hivatva már késő évszakban a kantonok megszállására, elégűjetekek meg azzal, mit a lakosság nektek nyujtani fog. Ne legyetek kapzsiak 's kerüljetek minden sértést 's rosz bánásmódot, mire soha, még ellenség földén sem szabad vemedni. Ajánlok nektek mindenekelőtt jó fegyelmet legelőbbelők közteteknek. Fegyelem nélkül nincs hadsereg. Fegyelem és erő által vivák ki eleitek a fényes győzelmeket 's nagy nevet szereztek magoknak. Követni kell tehát őket itt valamint egyéb dolgokban. Gondoljátok, hogy a külföld szeméit reánk irányozá; mutassátok meg neki, hogy a schweizi polgároknak, mihelyt szövetségi zászló alatt állanak, még csak egy gondolatuk van — jól szolgálni hazájoknak. Védőerőketek, én mindent el fogok követni bizalmatok megérdemlése végett, számot tartatok reám. — Bern, oct. 26. 1847. A szövetségi hadsereg főparancsnoka Dufour.“

Dunavizállás: Budán, nov. 10-én 8' 6" 0" az 0 fölött.

90ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Hellenirodalom barátinak!

Megjelent és Eggenberger József és fia pesti könyvárusoknál 's általok a hon hiteles könyvárusainál kapható:

Hellen-anthologia,

Gedike Fridrik rendezvénye után, sorközött modorban magyaráta Károlyi István, 226. lap bolli ára 1 ft. 20 kr. pp. — Iskolák számára történő nagyobb mennyiségű vételeknél p. o. 25 példánynál marad az előfizetési ár t. i. 50 kr. pp. Kapható még a Serviták terén gróf Teleki házbán a házmeister utasításából.

Hirdetvény.

Madzsor tartandó közárverés után ujjolag Az alpári és tiszta-sasi közös Tiszabérbe adandó leszen; mellyre ezennel minden hérleni kívánó a szokott száztól számitandó tíz kamatos bánáspénzsekkel és biztosítékul lekötendő értékeikről szóló hiteles bizonyítványokkal ellátva azon megjelölt helyeken a bérföldtertelek Alparon az ottani számtartónál árverés előtt is bármikor megtekinthetők, és hogy a megígért árak és bánáspénzek is kész ezüst pénzben lesznek letendőek. 1-2

*Hirdetés. N. Kún-Turkevi városa előjárói által közhírre lételek, hogy Ecség és Kérsziget árendás pusztán 17, harmincz 's negyven sekeres tiszta jó gyep- és gazos szőna-boglyái eladandók, mellyeket a megvevők ott helyben — hol több juhodáj és marha-olák vagynak — feltehethek, téli legelő is adatik a jövő eszt. aprilis 1-ő napjáig. — 1-3

Csöd orvos-doctori és gyógyszerészi állomásokra.

Szabad Hajdu Hadház városban, — melly Debreczentől mintegy kétórányi távolságra, Hajdu-Böszörménytől pedig, melly a szabad Hajdu kerületnek székvá-osa, mint egy 1 1/2 órány ra fekvő körübelül 5 — 6 ezer magát jól bíró népességű szabad község — egy rendes orvosi állomás 300 pft, szabad lakhely és 2 öl tűzifa fizetéssel rendszerezett 's erre valamint ugyancsak ezen városban egy gyógyszerész felállítására is ócs.

kir. felségétől a szükséges engedelem ki is nyeretett, az ezen állomásokat elnyerni kívánó t. i. orvos-doctor és gyógyszerész urak ne terheltessek e. f. eszt. decemberhó 31-keig orvos-doctori 's illetőleg gyógyszerészi oklevelek 's más egyéb erkölcsi és gyakorlati bizonyítványok 's ajánló-levelek bemutatása mellett magokat a hadházi tanács előtt jelenteni 's illetőleg személyesen is bemutatni. 3-3

Figyelmeztetés.

A magyar kereskedelmi társaságnak t. cz. választványa a 8-ik és utolsó részlegeik részvénykint 75 pengő forinttal befizetésére a határidőt, épen úgy mint az utóbbi két részleglézésnél történt, az alapszabályok 2. §a értelmében, hat hónappal meghosszabbítván, van szerencsénk ezennel jelenteni, hogy a tisztelt részvényeseknek szabadságukban hagyatik, a folyó hónap 10-én lejárt 8-ik és utolsó részleglézést azontul is, de legkésőbb a jövő 1848. évi april 10-ig 's a szokott 6% késedelmi kamatok megtérítése mellett teljesíteni. — Kelt Pesten october 25. 1848. —

A magyar kereskedelmi társaság igazgatósága. 3-3

Fölvívás az első magyar tiszagözhajózási társaságnak harmadik részvény-részlegének befizetésére

a t. cz. részvényesek tisztelettel felszólítanak, a 3dik 10 pft. részvény-részlegnek folyó esztendő utolsó napjáig befizetésére. — A befizetések elfogadtának Pesten: Wodianer és fia irodájában ünnepe- és vasárnapokat kivéve délutáni 4 ól 6-ig; Debreczenben: Riekl örökösökéél; Miskolczon: Fazekas Lászlónál és Liechtenstein Józsefél; Szegeden: Wodianer és fia irodájában; Szatmárnémetiben Weiss Jánosnál. — A kik már egy vagy több részleget befizettek, a többi részlegek befizetések az ideiglenes részvényt kéretnek elvinni, hogy a többi fizetések is arra jegyeztessenek. Kelt Pesten, nov. 4-én 1847. A választvány által. 2-3

A „magyar kereskedelmi-társaság“

irodája jelenleg a Zrínyi-utczában, 243dik szám alatti Karczag-féle házban van, az első emeleten balra. 2-3